

Nr 695

Av fru **Olsson** och herr **Carlsson, Eric**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 70, angående blind- och dövskolväsendets organisation m. m.*

(Lika lydande med motion nr 820 i Andra kammaren)

I proposition nr 70 föreslås ett successivt införande av obligatorisk grundskola för barn som är blinda, döva, hörsel- eller talskadade med början av läsåret 1965/66 i årskurserna 1—5. I samband därmed föreslås en viss upprustning av såväl lokaler som hjälpmedelsbestånd i blind- och dövskolorna. Vissa byggnadsfrågor, frågan om lärarutbildningens utformning liksom utformningen av viss pedagogisk forskningsverksamhet kommer dock att aktualiseras i annat sammanhang.

Det är enligt vår mening angeläget att de barn och ungdomar det här gäller får del av det reformarbete som pågår inom skolväsendet i övrigt. Vi vill därför helt ansluta oss till de synpunkter departementschefen anför beträffande reformens målsättning. Från åtskilliga håll har emellertid uttryckts farhågor för att reformen, så som den hittills handlagts, skulle kunna äventyras på grund av att tillräckliga resurser, t. ex. i fråga om personal och lokaler, inte finns till hands eller hinner att framskapas i den takt reformen förutsätter. Såsom ovan anförts separatbehandlas vissa frågor av denna karaktär, varefter kompletterande reformer efter hand avses bli genomförda. Vi förutsätter att detta kompletterande reformarbete kommer att bedrivas med den skyndsamhet situationen kräver.

På ett par punkter synes dock utredningens arbete av olika anledningar inte utgöra tillräckligt underlag för en reform av — enligt vår mening — tillräcklig omfattning. Vad denna reform gäller, är inte endast att med bästa möjliga pedagogiska medel tillägna dessa ungdomar en utbildning, som motsvarar den andra ungdomar får i ordinarie grundskola. Detta är i och för sig ett stort problem, som sannolikt kommer att kräva betydande insatser, t. ex. i form av pedagogiskt utvecklingsarbete, utbildning och fortbildning av lärare och annan personal m. m. Lika väsentligt är emellertid att dessa ungdomar under sin utbildning, vilken av naturliga skäl huvudsakligen måste ske i internatform, får en så hemliknande miljö som möjligt under den del av året som skolan är "deras hem". På grund av bristande resurser har döv- och blindskolorna redan nu mycket svårt att hålla en acceptabel standard i detta avseende. Även de blinda och döva barnen har en självklar rätt att — trots det kollektiva livet i internat — vara självständiga individer och få en så individuell personlighetsutveckling som möjligt. För detta behövs i långt större utsträckning än vad som f. n. är fallet tillgång till psykologisk expertis vid skolorna.

Detta problem gäller ofta mycket obetydliga saker, t. ex. möjligheter för flickorna att bära egna eller individuellt valda kläder, möjligheterna att i internatet få den personliga individuella kontakt med en vuxen som andra barn får i hemmet o.s.v. Detta är därför inte en fråga om enbart ekonomiska resurser utan i vid mening en fråga om vilken utformning och organisation skolorna som helhet skall ges. Vi delar t. ex. inte utredningens uppfattning om möjligheterna att i nuvarande lokaler, t. ex. på Tomtebodas, kunna ordna en internatsskolemiljö av den typ vi vill ge dessa barn. Huvudbyggnaden är byggd under 1800-talet och representerar som skolmiljö definitivt ett förgånget stadium. Vi tror inte att man i sådana lokaler över huvud taget kan ordna en god hem- och skolmiljö.

Lovvärda ansatser har i andra sammanhang gjorts i fråga om att utveckla en "naturlig" hemliknande internatmiljö, t. ex. i fråga om återanpassning av missanpassade barn och ungdomar. Även om det här gäller barn med helt andra handikapp tror vi att grundprinciperna för ordnandet av en sådan i långa stycken kan vara gemensamma. För att denna reform inte skall bli en reform bara på papperet eller en halv reform (bara pedagogisk) tror vi att en mer helhetsbetonad miljösyn på problemet att ge dessa barn en i alla avseenden god start i livet är nödvändig. I detta problemkomplex får t. ex. inte de pedagogiska utvecklingsfrågorna ses isolerade från lösningen av byggnadsfrågor eller frågan om fritidsverksamheten i och omkring internatet. De är alla delar av ett större, sammanhängande problemkomplex.

Vissa akuta brister på alla dessa områden måste avhjälpas omedelbart för att reformens första etapp skall kunna genomföras. För en mer långsiktig lösning av problemen behövs dock mera djupgående utredningar, i vilka experter från alla berörda områden bör vara representerade. Med hänsyn till bl. a. det åldriga byggnadsbeståndet vid flera av de berörda skolorna vill vi bl. a. starkt ifrågasätta om det inte vore bättre att från grunden bygga upp helt nya institutioner i stället för att, som nu tydligen avses, bygga om de gamla. Vad gäller Tomtebodas lär f. ö. — i form av ett examensarbete — finnas ett förslag till en helt ny skola. Det utredningsarbete varom här är fråga torde enligt vår uppfattning utan olägenhet kunna bedrivas av för döv- och blindskolorna separata arbetsgrupper, om detta t. ex. av tidsskäl befinnes fördelaktigt.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 70 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsamt utredning av blind- och dövskolornas pedagogiska och miljömässiga utformning i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 6 april 1965

Elvy Olsson

Eric Carlsson